

พื้นที่เก็บกักความรู้สึก ความทรงจำ และความคิดถึง

เชนทร์ ชมโก

สหัส 54

ก็ดูเป็นเรื่องแปลกที่ “ความรู้สึก” เคยเป็นสิ่งที่ต้องห้ามในสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา เพราะสิ่งนี้อาจเข้าไปรบกวนความจริงกับความถูกต้องที่ท่านทั้งหลายเฝ้าค้นหาและอธิบาย จึงมีข้ออ้างหรือคำโต้แย้งมากมายถึงเหตุผลที่เราจะปิดความรู้สึกทิ้งไป แต่ก็ยังไม่วายที่จะเขียนลงในบันทึกส่วนตัว แต่อีกช่วงเวลาหนึ่ง “ความรู้สึก” ก็ถูกโหยหาและเรียกร้องให้ใช้เป็นทางผ่านของการอธิบายและความเข้าใจต่อโลกของเขาและโลกของเรา

เป็นเรื่องที่แปลกเข้าไปอีก ในมุมมองที่ว่าสิ่งที่เราเคยปฏิเสธหรือไม่ยอมรับกลายเป็นเหมือนแว่นที่ส่องภาพให้เราเห็นอีกมุมมองหนึ่งของโลกเดียวกัน ก็เหมือนกับผู้เขียนที่พยายามปล่อยให้ความรู้สึก “คิดถึง” ต่อคณะให้ผ่านไป และพยายามจดจำแต่เพียงความรู้/ทฤษฎี วิธีวิจัย ที่ได้รับ ครั้นเมื่อผู้เขียนเริ่มที่จะเขียนบทความนี้จึงเริ่มสำรวจตัวเอง ค้นพบว่าความรู้สึกและความคิดถึงนั้น มีพลังมากขนาดไหน

ผู้เขียนคิดถึงความรู้สึกที่เปลี่ยนไป ก่อนจะรู้จักสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ผู้เขียนมองเห็นแต่ความแตกต่างของมนุษย์บนโลกใบเดียวกัน แต่ไม่เคยเข้าใจความแตกต่างนั้น เห็นเพียงแต่ “คนไร่บ้าน” แต่ไม่เคยเห็น “โลกของคนไร่บ้าน”

เห็นเพียงแต่ “ชาวเขา” แต่ไม่เคยเห็นชาติพันธุ์ “กะเหรี่ยง ม้ง มูเซอ ซาไก ฯลฯ” ทั้งๆ ที่เป็นมนุษย์บนโลกเดียวกัน ก็ได้แต่เพียงมองเห็นเท่านั้น

คิดถึงความรู้สึกระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ ไม่ใช่เป็นเพียงเรือจ้างที่ส่งศิษย์ไปสู่ฝั่ง แต่เป็นเหมือนเพื่อนมนุษย์คนหนึ่ง ที่สามารถแบ่งปันทุกข์สุข กินข้าว พูดคุย ร่วมกัน บนความรู้สึกที่ไม่เคอะเขินหรืออึดอัด เส้นแบ่งบางๆ ระหว่างมนุษย์ที่มีบทบาทและสถานะต่างกัน ในบางที่เราอาจจะก้าวล้ำสู่พื้นที่ส่วนตัวของเขามากเกินไป เขาก็ยังคงอนุญาตให้เราวนเวียนอยู่ได้ และเฝ้าอดทนต่อความเกียจคร้านของเรา

คิดถึงความรู้สึกที่เริ่มต้นเขียนงาน บรรทัดแล้วบรรทัดเล่าเขียนวนไปวนมา เหมือนปลาวนวยอยู่ในอ่าง โดยไม่รู้ตัวย่ำซ้ำว่าเขียนไปเพื่ออะไร เพียงเขียนอยู่บนความคิดที่ว่ามันเป็นสิ่งที่สามารถต่อรองกับเกรดได้

ความรู้สึกของผู้เขียนที่ฝากไว้กับ โต๊ะหินอ่อนตัวนั้น กำแพงกำแพงหนึ่ง หนังสือหรือบทความ สนามที่เคยไป เหมือนพื้นที่กักเก็บความทรงจำและความรู้สึกของผู้เขียน ทุกครั้งที่เรานึกถึงมัน ก็พานึกถึงความทรงจำร่วมที่เราเคยมีกับของเหล่านั้น จนอธิบายได้เป็นเรื่องเป็นราว

คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาก็เป็นเช่นเดียวกัน เป็นพื้นที่ที่กักเก็บความรู้สึก ความทรงจำ ความคิดถึง เมื่อครั้งที่นึกถึงเรื่องราวมากมายได้ปรากฏขึ้นมามากมายในความรู้สึก ส่วนผสมเหล่านั้นไหลรวมกันแล้วสร้างเป็นจินตภาพของผู้เขียนถึง “สังคมวิทยาและมานุษยวิทยาที่รู้สึก” ที่รอวันให้เข้าไปรื้อค้นอยู่เสมอ

บนโต๊ะรีดผ้าที่หันออกสู่โลกกว้าง